

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Мініна В.О., аспірантка 2-го року навчання
Одеська національна академія харчових технологій

Малі та середні підприємства є рушійною силою будь-якої економіки світу. МСП може забезпечити найбільшу кількість робочих місць та значний приріст ВВП, а також вирішує соціальні і економічні проблеми, такі як монополізація, безробіття та нерозвиненість деяких регіонів. Саме тому розвиток і підтримка цього сектору є пріоритетним завданням для держави.

До основних параметрів, які визначають розмір підприємств в Україні, належать чисельність персоналу та річний оборот компанії [1]. При цьому визначення Європейського союзу та України відрізняються. Згідно з рекомендації комісії ЄС щодо визначення мікро, малого та середнього підприємництва, дані збираються з консолідованих рахунків, тобто важлива приналежність підприємства до великої бізнес групи [2].

В таблиці 1 представлені основні параметри для визначення розміру підприємств в Україні та ЄС.

Таблиця 1 – Критерії визначення розміру підприємств в Україні та ЄС

<i>Тип підприємства</i>	<i>Кількість працюючих, осіб</i>		<i>Річний дохід, млн. євро</i>	
	<i>Україна</i>	<i>ЄС</i>	<i>Україна</i>	<i>ЄС</i>
Великі	більше 250	більше 250	більше 50	більше 40
Середні	від 50 до 250	від 50 до 250	від 10 до 50	до 12 до 40
Малі	до 50	до 50	до 10	від 8 до 12
Мікро	менше 10	менше 10	до 2	до 7

Харчова промисловість є одна з провідних галузю України, тому значна кількість малих та середніх підприємств обирають її як основний вид діяльності. Статистичні дані про діяльність харчових підприємств за 3 роки представлені в Таблиці 2[3].

В Україні на частку малих та середніх харчових підприємств припадає більше 98%, при цьому обсяг реалізованої продукції МСП менше 50% від усього обсягу. В 2019 році кількість харчових МСП зросла на 5% порівняно з 2018 р., а обсяг реалізованої продукції за рік збільшився на 9 315 млн. грн або на 3%. Крім того в секторі МСП зайнято більше 250 тис.осіб, що складає 77% від усього обсягу найманих працівників у харчовій промисловості.

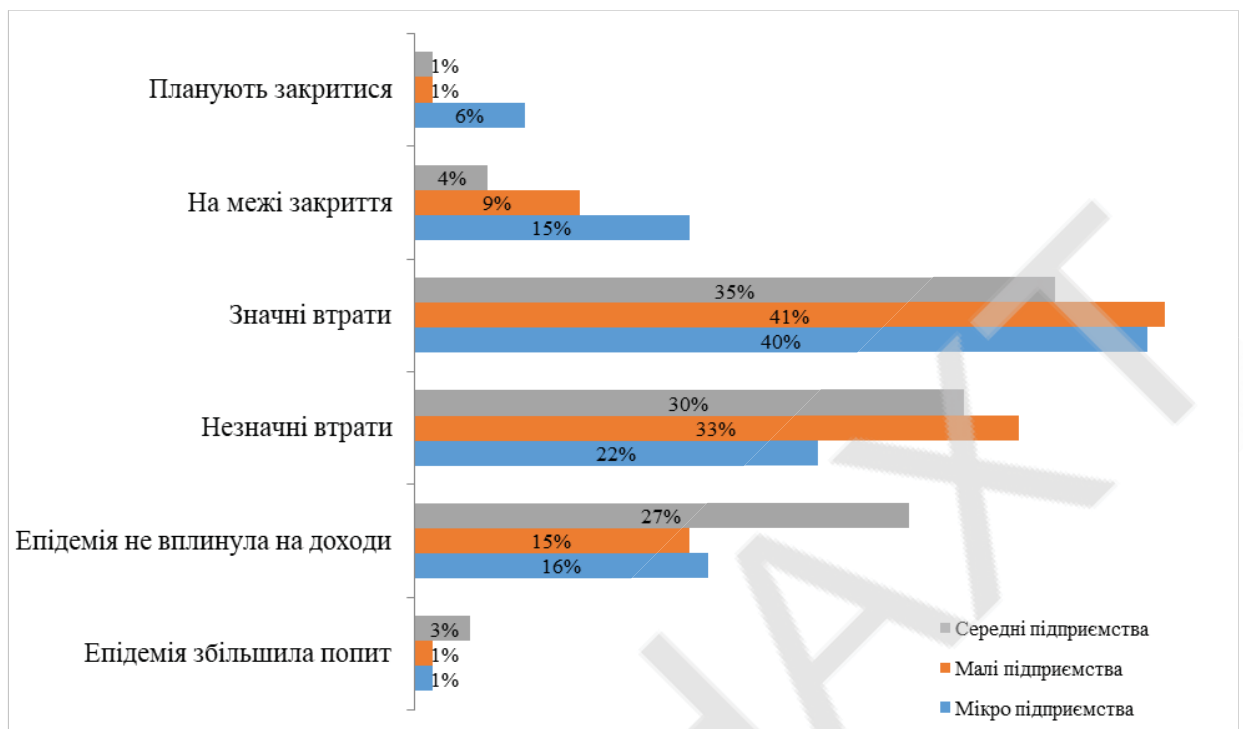
Таблиця 2 – Показники діяльності харчових підприємств в Україні

Розмір підприємства	роки	Кількість підприємств		Кількість найманих працівників		Обсяг реалізованої продукції	
		од.	%	осіб	%	млн. грн.	%
Малі	2017	4 465	81,21	37 836	11,69	31 766,21	4,99
	2018	4 668	81,68	37 533	11,62	34 561,98	5,13
	2019	4 800	81,03	42 196	11,96	34 485,15	5,06
Середні	2017	973	17,70	210 575	65,07	261 336,11	41,06
	2018	985	17,24	209 065	64,72	264 990,68	39,33
	2019	1 058	17,86	229 360	65,01	274 381,84	40,26
Великі	2017	60	1,09	75 202	23,24	343 434,02	53,95
	2018	62	1,08	76 430	23,66	374 270,32	55,54
	2019	66	1,11	81 251	23,03	362 230,37	53,15
Усього	2017	5 498	100,00	323 613	100,00	636 536,33	100,00
	2018	5 715	100,00	323 028	100,00	673 822,98	100,00
	2019	5 924	100,00	352 807	100,00	681 524,69	100,00

У ході досліджень у якості основних джерел даних були використанні статистичні форми, фінансові звітності та дані Державної фіскальної служби України. За проаналізований період спостерігається тенденція до збільшення кількості харчових підприємств та обсягів реалізації, внаслідок підвищення купівельної спроможності населення та поліпшення споживчих настроїв. Це стимулювала розвиток торгівлі та харчової промисловості.

Пандемія коронавірусу та жорсткий карантин змінила економічну ситуацію в країні та світі, тому показники за 2020 рік мають значно погіршитися. Ускладнюю процес аналізу діяльності МСП відсутність даних за 2020 рік, адже Держстат публікує лише дані за календарний рік, тому результати діяльності за поточний рік будуть представлені навесні 2021 року. Різні дослідження проведенні комерційними організаціями, показують що більшість малих та середніх підприємств постраждали від карантинних заходів.

Згідно з результатами опитування проведеного Info Sapiens, особливі проблеми через епідемію зазнали мікропідприємства – більше 5% підприємців планують закрити свій бізнес у найближчий час, 15% знаходяться на межі закриття, а більше 40% усіх опитаних власників мікропідприємств зазнали значних втрат. У цей же час менше 35% власників середніх підприємств зазнали значних втрат і лише 1% планує закриватися. Це пов'язано з тим, що середні підприємства мають більше можливостей для мобілізації своїх ресурсів, отже і виходу з кризи.

Рис 1. Оцінка втрат МСП від епідемії та карантинних заходів [4]

Серед заходів, до яких вдавалися МСП, беззаперечно лідирують два: скорочення зарплатного фонду (в тому числі за рахунок неоплачуваних відпусток) та переведення працівників на віддалену роботу, найчастіше онлайн. Найчастіше до цих двох заходів вдавалися малі і середні підприємства, і це основні заходи, які були вжиті. Мікробізнес, натомість, найчастіше починав із зменшення цін, вочевидь намагаючись втримати попит, який почав скорочуватися.

Висновки:

Мале і середнє підприємництво є невід'ємним елементом функціонування конкурентної ринкової системи господарювання, а його розвиток має бути одним із основних завдань держави з точки зору його потенціалу створення нових робочих місць, підвищення рівня добробуту населення та забезпечення сталого економічного зростання.

Література

1. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Європейський закон щодо визначення мікро-, малих та середніх підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Звіт про дослідження мікро-, малого і середнього підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://sapiens.com.ua/publications/socpol-esearch/135/Info%20Sapiens_CIFE_report.pdf.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

**Доц., к.е.н. Крупіна С.В., магістрант Кравчик Т.Ю.,
Одеська національна академія харчових технологій**

Глобальні зміни, які відбуваються в останні роки у світі, спричинені в більшій мірі ресурсними обмеженнями економічного зростання та є закономірним етапом еволюційного процесу.

Кондитерська галузь в Україні є однією з галузей, яка має найшвидше зростання, яке досягається за рахунок розширення внутрішнього попиту та забезпеченості країни основною сировиною. Особливістю цієї галузі є повна орієнтація виробництва на кінцевого споживача.

Для забезпечення достатнього рівня розвитку підприємства необхідно стійке економічне зростання, яке є здатністю господарюючого суб'єкта підвищувати обсяги виробництва і реалізації продукції за умови підвищення ефективності використання наявних ресурсів та мінімізації ступеня впливу зовнішніх факторів на умови і параметри діяльності з дотриманням принципів ефективною діяльності. Тобто, досить важливим питанням є забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Поняття конкурентоспроможності містить у собі сукупність економічних, правових та інших факторів, що визначають положення підприємства на галузевому, регіональному або світовому ринку.

У літературі існують різні підходи до визначення змісту поняття конкурентоспроможності підприємства.

Балабанова Л.В. [1] розглядала конкурентоспроможність підприємства як рівень його компетенції відносно інших підприємств-конкурентів у нагромадженні та використанні виробничого потенціалу певної спрямованості та його окремих складових, що знаходить вираження в таких результуючих показниках, як якість продукції, прибутковість, продуктивність тощо.

Костюк Л.А. [3] визначає, що конкурентоспроможність підприємства – це можливість здійснення ефективною господарською діяльністю й прибутковою її реалізації в умовах конкурентного ринку.

За думкою Жилінської О.І. [4], конкурентоспроможність підприємства – інтегральна властивість суб'єкта ринкових відносин, яка відображає його здатність формувати та утримувати конкурентні переваги через нарощування та покращення внутрішніх потенціалів в умовах певного конкурентного ринку у конкретний момент часу.

34	КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В КОМАНДНІЙ РОБОТІ Черкаський А.В., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	92
35	AUTOMOTIVE INDUSTRY IS A PRIORITY DIRECTION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S ECONOMY Коліщук О.В., аспірант, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, м. Черкаси	95
36	ВПРОВАДЖЕННЯ РЕІНЖИНІРИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ Самофатова В.А., д.е.н, професор, Бачурський О.І., магістрант, ОНАХТ, Одеса	98
37	ІНКЛЮЗИВНА ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРОПРОМИСЛОВИХ КОРПОРАЦІЙ УКРАЇНИ Дідух С.М., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	102
38	СВІТОВА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ПЕРЕД ГЛОБАЛЬНИМ ВИКЛИКОМ 2020 РОКУ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ Павлов О.І., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса	104
39	АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА Яблонська Н.В., к.е.н., доцент, магістрант Лисенко В.А., ОНАХТ, м. Одеса	109
40	РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНИ Мініна В.О., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	112
41	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ Крупіна С.В., к.е.н., доцент, магістрант Кравчик Т.Ю., ОНАХТ, м. Одеса	115
42	ОЛІЙНО-ЖИРОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Петкова Д.Ф., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	118
43	ПОТОЧНИЙ СТАН РИНКУ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ Петков О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	120
44	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ АПК УКРАЇНИ Федорова Т.С., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	122
45	ПРОПОЗИЦІЇ СЬОГОДЕННЯ В УПРАВЛІННІ Й РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ Татарик Е. П., асистент, ОНАХТ, м. Одеса	126
46	СХЕМИ ПЕРЕДПРОЄКТОВОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЄКТУВАННІ Фрум О.Л., к.е.н., ОНАХТ, м. Одеса	131
47	АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ КАТЕГОРІЇ «ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ПІДПРИЄМСТВА» Купріна Н.М., к.е.н., доцент, каф. ОтаА; Величко О.М., студентка, ОНАХТ, Одеса	133
48	КАСТОМІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВІСТІ Баранюк Х.О., асистент, ОНАХТ, м. Одеса	137
49	МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ РІВНЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент, каф. ЕП, ОНАХТ, м. Одеса	140
50	ОБОРОТНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ Купріна Н.М., к.е.н., доцент, Васьковська К.О., к.е.н., Величко О.М., студентка ОНАХТ, м. Одеса	143
51	МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ – НЕВІДКЛАДНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ САВЕНКО І.І., д.е.н., професор, ОНАХТ, м. Одеса	146